พระกฐินพระราชทาน

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙

วัดกลางวรวิหาร

ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ
จังหวัดสมุทรปราการ

พระกฐินพระราชทาน

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙

วัดกลางวรวิหาร

ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ
จังหวัดสมุทรปราการ
๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ

พระบรมราโชวาท

"ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่น่าวิตกก็คือ ทุกวันนี้ความคิดอ่านและความประพฤติหลาย ๆ อย่าง ซึ่งแต่ก่อนถือว่าเป็นความชั่วความผิด ได้กลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับแล้วพากันประพฤติปฏิบัติโดยไม่รู้สึกสะดุ้งสะเทือนจนทำให้เกิดปัญหา และทำให้วิถีชีวิตของแต่ละคนมืดมนลงไป ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นหน้าที่ของชาวพุทธจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง แต่ละท่านแต่ละฝ่ายต้องยึดหลักการให้มั่นคงที่จะไม่ทำสิ่งใด ๆ ที่ชั่วที่เสื่อม ต้องกล้าและบากบั่นที่จะทำแต่สิ่งที่เป็นความดีเป็นความถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อให้ผลความประพฤติดีปฏิบัติชอบบังเกิดเพิ่มพูนขึ้น และค้ำจุนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมทรุดลง หากให้กลับฟื้นคืนดีขึ้นได้เป็นลำดับ"

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ที่ประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักรครั้งที่ ๓๖ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

คำนำ

การทอดกฐินเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานถือว่าเป็นการบำเพ็ญกุศลอันยิ่งใหญ่อย่างหนึ่งที่มีอานิสงส์มาก เพราะกำหนดเป็นกาลทาน โดยเริ่มได้ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ตรงกับวันออกพรรษาจนถงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน๑๒ รวมระยะเวลา ๑ เดือน ในแต่ละปีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานกฐินให้หน่วยราชการหรือบุคคลที่เหมาะสมนำไปทอดถวายยังพระอารามหลวง หากมิได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงทอดด้วยพระองค์เอง ในปีนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้นำผ้ากฐิน พระราชทานไปถวาย ณ วัดกลางวรวิหาร อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ในวันอังคารที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ตรงกับวันแรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๑ ในการนี้มีผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมบำเพ็ญกุศลเป็นจำนวนมาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขออนุโมทนาในกุศลเจตนาในครั้งนี้และขออานิสงส์แห่งผลบุญกุศลที่ท่านได้สร้างจงเป็นเหตุปัจจัยให้ท่านประสบความเจริญ นึกคิดในสิ่งที่ดีงามขอให้สมความปรารถนาทุกประการ

เพื่อเป็นที่ระลึกในการถวายผ้ากฐินพระราชทาน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้น *โดยรวบรวมเรื่องราวที่น่ารู้เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อแจกจ่ายให้กับทุกท่านที่ร่วมการกุศลครั้งนี้* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ร่วมแรงร่วมใจประกอบกิจอันเป็นมหากุศลให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือ ร่วมใจจากทุกท่านในโอกาสต่อไป

(นายโกวิท ประวาลพฤกษ์)
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

คำถวายผ้าพระกฐิน

"ผ้าพระกฐินทานกับทั้งผ้าอานิสงส์บริวารทั้งปวงนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดีจักรีนฤบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตรผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ กอปรด้วยพระราชศรัทธา โปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้า[๑] น้อมนำมาถวายแด่พระสงฆ์ ซึ่งจำพรรษากาลถ้วนไตรมาสในอาวาสวิหารนี้ ขอพระสงฆ์จงรับพระกฐินทานนี้ กระทำกฐินัตถารกิจ ตามพระบรมพุทธานุญาตนั้น เทอญ"

---

[๑]ถ้าเป็นกระทรวง ทบวง กรม องค์การ สมาคม บริษัท ห้างร้าน ให้เปลี่ยนคำว่า "ข้าพเจ้า" เป็นชื่อกระทรวง ทบวง กรม ฯลฯ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน

◀ พระอุโบสถ
หลังใหม่สร้างระหว่าง
พ.ศ. 2522-2537
สมัยพระราชวิริยาภรณ์
เป็นเจ้าอาวาสวัดกลางวรวิหาร

▲ หน้าบันพระอุโบสถ

▼ ด้านข้างพระอุโบสถ

▲ พระประธานในพระอุโบสถ

วิหารคดข้างพระอุโบสถ ▲

◀ พระอุโบสถหลังเก่า

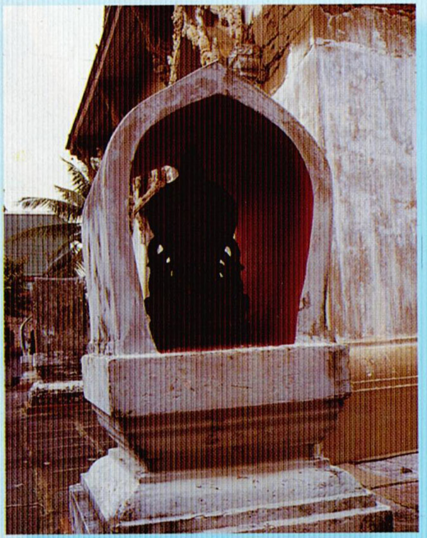

พัทธสีมาอุโบสถหลังเก่า ▶

ด้านข้างพระอุโบสถ
หลังเก่า ▶

หอพระประจำเมืองสมุทรปราการ

หอระฆัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2520

(นาฬิกา, ระฆัง, กลอง)

มณฑปที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลอง ▲

▲ พระปรางค์คู่

▲ ศาลาการเปรียญ

▲ กุฏิ

พระเทพวิสุทธาภรณ์
เจ้าอาวาสวัดกลางวรวิหารและเจ้าคณะจังหวัดสมุทรปราการ

สารบัญ

วัดกลางวรวิหาร ๑
กรุยทางสู่ปรัชญาการศึกษาที่แท้.. ๕
ธรรมนูญชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม................ ๑๑
แนวการสอนตามแบบพระพุทธเจ้า.................................. ๒๑
จังหวัดสมุทรปราการ... ๒๗
สมุทรปราการกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน.......................... ๓๒
ห่านไข่เป็นทองคำ.. ๓๕
แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน... ๓๖
รายนามผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ คณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน (๒๕๑๕-ปัจจุบัน)................................ ๓๗
รายนามผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน... ๓๘
สถิติน่าสนใจ.. ๓๙
คณะผู้จัดทำหนังสือพระกฐินพระราชทาน
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙.. ๔๔

วัดกลางวรวิหาร

เธียร ภู่ภิญโญยิ่ง*

บทนำ

วัดกลางวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ ๓๖๔ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทปราการ เดิมวัดนี้มีชื่อเรียกว่า *"วัดตะโกทอง"* ครั้นต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะวัดตะโกทองเป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิด *"วรวิหาร"* โดยพระราชทานนามใหม่ว่า *"วัดกลางวรวิหาร"*

อาณาเขต

ทิศตะวันออก : ตามแนวคูวัดด้านบ้านใหม่

ทิศใต้ : ตามแนวคลองปากน้ำ

ทิศตะวันตก : ตามแนวถนนหลังตลาดของวัด

ทิศเหนือ : ตามแนวหลังมณฑปมีเนื้อที่ประมาณ ๓๐ ไร่

ความเป็นมา

เดิมมีภิกษุอาคันตุกะองค์หนึ่งมีนามว่าพระอาจารย์ชู ได้มาจอดเรืออยู่ที่ชายตลิ่งสวนฝั่งเหนือ ครั้งนั้นก็มีอุบาสกผู้เฒ่าคนหนึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ฝั่งใต้ ได้เห็นพระอาจารย์ชูก็มีความเลื่อมใสและได้ปฏิสันถารไต่ถามความเดิมว่ามาจากไหน พระอาจารย์ชูเล่าให้ฟังว่า "มาจากวัดเชิงหวาย เหตุที่มานี่ก็คือครั้งหนึ่งอาตมภาพได้ลาอาจารย์ไปทำธุรกิจแต่ไม่สามารถทำธุรกิจได้เสร็จสิ้นได้จึงได้กลับช้ากว่ากำหนด พระอาจารย์กลับโกรธหาว่าไปแชเชือน ท่านก็ไม่รับการขอขมาโทษ อาตมภาพมีความเสียใจจึงได้ลาอาจารย์ออกจากวัดมากับศิษย์ล่องเรือมาที่นี่" อุบาสกได้ฟังมีความสงสาร และบังเกิด ความเลื่อมใสศรัทธาและชักชวนชาวบ้านมาช่วยปลูกกุฏิน้อย (กระท่อมมุงด้วยจาก)

---

*ศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรียบเรียงจาก ตำนานวัดกลางวรวิหาร, ๒๕๓๙

ต่อมามีอุบาสิกาหม้าย ๓ คน เป็นผู้มีทรัพย์ได้เห็นพระอาจารย์ชูเกิดศรัทธา จึงร่วมกันสร้างพระอารามถวาย ขณะที่เริ่มลงมือขุดปรับพื้นดินได้พบแหวนทองคำโบราณวงหนึ่งใต้ต้นตะโก จึงให้นามพระอารามนี้ว่า "*วัดตะโกทอง*" และสร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๒๙๙ *ในสมัยพระบรมราชาธิราชที่ ๓ (พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ)* แห่งกรุงศรีอยุธยา

ลำดับรายนามเจ้าอาวาส

ที่	ชื่อ	ปกครองวัด		หมายเหตุ
		แต่ พ.ศ.	ถึง พ.ศ.	
๑.	พระอธิการชู	๒๒๙๙	–	
๒.	พระอธิการชี	–	–	
๓.	พระอธิการดา	–	๒๓๖๔	
๔.	พระอธิการเส็ง	๒๓๖๔	๒๓๗๓	
๕.	พระครูสุนทรสมุทร (ฮวด)	๒๓๗๔	๒๓๙๓	
๖.	พระครูสุนทรสมุทร (เงิน)	๒๓๙๔	๒๔๒๒	
๗.	พระครูสุนทรสมุทร (น้อย)	๒๔๒๕	๒๔๒๘	
๘.	พระครูสุนทรสมุทร (บุญ)	๒๔๓๒	๒๔๔๓	
๙.	พระครูสุนทรสมุทร (จ้อย)	๒๔๔๕	๒๔๖๑	
๑๐.	พระครูสุนทรสมุทร (เล็ก)	๒๔๖๑	๒๔๙๑	
๑๑.	พระครูสุนทรสมุทร (ปลั่ง)	๒๔๙๑	๒๔๙๗	
๑๒.	พระครูวิจิตรธรรมบาล	๒๔๙๗	๒๕๐๑	รักษาการแทนเจ้าอาวาส
๑๓.	พระธรรมมหาวีรานุวัตร	๒๕๐๑	๒๕๐๙	รักษาการแทนเจ้าอาวาส
๑๔.	พระราชวิริยาภรณ์ (ศรี) หรือ พระเทพวิสุทธาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดสมุทรปราการ	๒๕๐๙	ปัจจุบัน	เจ้าอาวาสวัดกลางวรวิหาร

ปูชนียวัตถุสำคัญของวัด

๑. พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระศิลาแลงหุ้มปูนปิดทองที่สวยงามมาก

นอกพระอุโบสถมีพระพุทธรูปศิลาแลงพอกปูนปิดทอง พระพุทธรูปโลหะ ซึ่งอยู่ในวิหารคด และนอกพื้นมีพระพุทธรูปปางต่างๆ ในมณฑปและในพระวิหาร

๒. พระปรางค์ ๒ องค์ พระพุทธเจดีย์ ๒ องค์ พระธรรมเจดีย์ ๒ องค์

๓. รูปหล่ออดีตเจ้าอาวาสตั้งแต่องค์ที่ ๑ ถึงองค์ที่ ๑๐

ถาวรวัตถุในวัด

ถาวรวัตถุในวัดมี พระอุโบสถ, ศาลาการเปรียญ ๔ หลัง, มณฑป ๑ หลัง, พระวิหาร ๒ หลัง, กุฏิสงฆ์ ๒๙ หลัง, โรงเรียนปริยัติธรรม ๑ หลัง, และยังมีของที่พระราชทาน และมีผู้ให้อีกคือ

๑. พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๑ องค์ เป็นของพระราชทาน

๒. ธรรมาสน์บุษบกลงรักปิดทองของพระราชทาน ๑ ธรรมาสน์

๓. พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ๑ ชุด

๔. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ๒ ชุด

๕. ตู้ใส่ของประดับมุก ๒ ตู้

๖. โต๊ะหมู่ประดับมุก ๖ หมู่

๗. ตู้พระไตรปิฎกลายรดน้ำ ๑๕ ตู้

๘. ธรรมาสน์เทศน์แบบซุ้ม ๑ ซุ้ม

๙. ธรรมาสน์เทศน์ ๒ ชั้น ลงรักปิดทอง ๓ ชุด

๑๐. ธรรมาสน์ปาฏิโมกข์ ลงรักปิดทอง ๒ ชุด

ประวัติเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน

พระเทพวิสุทธาภรณ์ นามเดิม ศรี โพธิอำไพ เกิดวันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๙ ตรงกับวันแรม ๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีมะเมีย ณ. หมู่ที่ ๑ ตำบลวัดเพลง อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เป็นบุตรนายวอน โพธิอำไพ และมารดานางหร่ำ โพธิอำไพ อาชีพทำสวน

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ พระมหาเหลี่ยม ป.ธ. ๕ ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพฯ ได้ชวนให้มาอยู่ที่กรุงเทพฯ และบรรพชาเป็นสามเณรซึ่งมีสมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุฯ ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ วันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๘ ปีกุน ขณะที่เป็นสามเณรก็ได้ศึกษาเล่าเรียนธรรม สามารถสอบนักธรรมตรีและโท จากนั้นก็ได้ อุปสมบท เป็นพระในวัดนั้นเอง เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ตรงกับวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๘ ปีขาล ขณะที่เป็นพระภิกษุได้ตั้งใจศึกษาจนสามารถสอบมหาเปรียญธรรม ๓ ประโยคได้

ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองเจ้าอาวาสวัดท้องคุ้งและเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะตำบลบางหญ้าแพรก

ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการเจ้าคณะอำเภอพระประแดง และเป็นพระครูสัญญาบัตร ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอถือพัดเทียบผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นเอก

ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะอำเภอพระประแดง

ปีพ.ศ. ๒๔๙๙ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระศรีสมุทรคุณ

ปีพ.ศ. ๒๕๐๙ มีคำสั่งจากมหาเถรสมาคมสงฆ์ให้มาเป็นเจ้าอาวาส วัดกลางวรวิหาร

ปีพ.ศ. ๒๕๑๐ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัด สมุทรปราการ

ปีพ.ศ. ๒๕๑๗ ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราช-วิริยาภรณ์

ปีพ.ศ. ๒๕๓๕ ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพวิสุทธาภรณ์

เอกสารอ้างอิง

ตำนานวัดกลางวรวิหาร ตำรา จารึกหมอนวดวัดโพธิตำราฤๅษีดัดตน วิชาที่ท่านไม่ควรลืม, ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ พระครูสมุทรสุทธิรัต ๒๒ กันยายน ๒๕๓๙

กรุยทางสู่ปรัชญาการศึกษาที่แท้

จงดี ทองใย*

ท่านพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้แสดงปาฐกถาธรรมในเรื่อง "พระพุทธธรรมกับปรัชญาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์" โดยท่านได้กล่าวถึงแนวทางสู่ปรัชญาการศึกษาที่แท้จริงว่าจะต้องเข้าถึงความจริงของธรรมชาติมนุษย์ที่มีการศึกษามีความสามารถที่จะทำให้ความแตกต่างกลายเป็นความประสานกลมกลืนด้วยการเป็นสิ่งเติมเต็มซึ่งกันและกัน แม้แต่ตัวมนุษย์เองกับสังคมก็ต้องใช้ความสามารถนี้มาประสาน แต่การพัฒนามนุษย์ด้วยการศึกษาที่ผ่านมา ปรากฏว่าได้ใช้ศักยภาพไปในทางที่ทำให้เกิดความแตกต่างที่เป็นความขัดแย้งเสียมากกว่า ดังนั้นการศึกษาที่แท้ในทัศนะของท่านจึงพอสรุปดังนี้

๑. สาเหตุของปัญหาที่ซ่อนอยู่ในสภาพโลกาภิวัตน์

การผลิตทำให้เกิดการทำลายธรรมชาติแวดล้อมเมื่อมนุษย์ทำการผลิตสิ่งหนึ่งขึ้นมาทางเศรษฐกิจเขาก็จะทำลายสิ่งที่มีอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน จึงเป็นพฤติกรรมที่ทำลายธรรมชาติมาก เรียกว่า เป็นเหตุปัจจัยในระดับปฏิบัติการ

เหตุปัจจัยที่แท้อยู่ที่ฐานทาง**ทิฐิ** ได้แก่เหตุปัจจัยในด้านความคิดพื้นฐานอารยธรรมตะวันตกได้แยกมนุษย์ออกมาจากธรรมชาติ และถือว่าการชนะธรรมชาติ คือชัยชนะและความสำเร็จของมนุษย์แนวความคิดนี้ผิดพลาด เพราะแนวความคิดที่จะพิชิตธรรมชาตินี้ ทำให้เขาจัดการกับธรรมชาติตามใจชอบจนกลายเป็นการทำลาย

---

*ศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรียบเรียงจาก พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตฺโต) พุทธธรรมกับปรัชญาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ "กองทางสู่ปรัชญาการศึกษาที่แท้" พ.ศ. ๒๕๓๙.

จากแนวความคิดหรือทิฐิ จึงเกิดวิถีชีวิตและสังคมที่เป็นไปตามอิทธิพลของมัน เพราะฉะนั้นการศึกษาจะต้องสืบสาวเจาะจับให้ถึงจุดนี้ว่าแนวความคิดอะไรอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เราเรียกว่าโลกาภิวัตน์และเป็นจุดเสื่อมหรือเจริญ ต้องสืบลึกลงไปถึงจิตใจมนุษย์ แล้วก็แก้ทิฐินั้นให้ตรงให้ถูกต้อง และนี่คือภารกิจที่แท้จริงของการศึกษา

๒. ลักษณะความคิดพื้นฐานของตะวันตกที่นำทางอารยธรรมปัจจุบัน

ในสังคมตะวันตกมีการพัฒนากฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้น เช่น มี**สิทธิมนุษยชน** (human rights) ซึ่งแท้ที่จริงแล้วเป็นจริยธรรมเชิงลบ เป็นการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อปกป้องตัวเองสืบเนื่องมาจากลัทธิแย่งชิงและแข่งขัน เป็นแนวความคิดแบบแบ่งแยก จริยธรรมที่ถูกต้อง จะต้องพัฒนามนุษย์ไปถึง harmony คือความประสานกลมกลืน เช่น พระเจ้าอโศกในสังคมตะวันออก เมื่อตรัสถึงกันในศาสนาทรงใช้คำว่า "สมวายะ" หมายถึงความปรองดองสามัคคี ความประสานสอดคล้อง ในขณะที่ทางตะวันออกได้แก่ tolerance คือทนกันได้

๓. นำกลับสู่หลักการแท้ของประชาธิปไตย

ในเรื่องประชาธิปไตยนั้น มีคำว่า **เสรีภาพ** คือการทำได้ตามใจชอบภายในขอบเขตของกฎหมาย หรือการทำตามใจชอบโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การเข้าใจความหมายอย่างนี้ จะขัดแย้งกับการพัฒนาองค์ประกอบอื่นๆ ของประชาธิปไตย เช่น วินัย เพราะวินัยนั้น คือ การที่บุคคลจะต้องยอมอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์กติกาของสังคม เสรีภาพ เมื่อใช้ไม่ถูกก็เป็นตัวขัดขวางวินัย ซึ่งก็คือขัดขวางประชาธิปไตยนั่นเอง

ความเสมอภาคที่แท้มีความหมายที่สำคัญคือ ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมและเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความเสมอภาคที่มีการให้คำในพระพุทธศาสตร์คำหนึ่ง ที่ใช้แสดงความเสมอภาค ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญในการที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกัน เรียกว่า สมานัตตตา แปลว่าความมีตนเสมอ ในภาษาไทยใช้ในแง่ว่าประสานกลมกลืน "เสมอในสุขและทุกข์" หมายความว่า มีสุขก็สุขร่วมกัน มีทุกข์ก็ทุกข์ร่วมกันเสมอกันเท่ากัน

๔. ใช้หลักการย้อนทางมาเสริมกัน

ในทางพระพุทธศาสนาท่านสอนหลักการสำคัญในการศึกษาของมนุษย์ว่าก่อนที่มนุษย์จะมีชีวิตที่ดีงาม หรือจะเริ่มต้นพัฒนาตัวเองได้ดีนั้นมีองค์ประกอบ ๒ อย่าง มานำมาช่วย คือ องค์ประกอบ**ภายนอก**กับองค์ประกอบ**ภายใน**

๔.๑ องค์ประกอบภายนอก เรียกว่า **ปรโตโฆษะ** แปลว่า เสียงจากผู้อื่น คืออิทธิพลจากภายนอก ในสังคมมนุษย์เรามีปรโตโฆษะ โดยที่มุ่งจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันเรียกว่า กัลยาณมิตร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยเกื้อหนุนให้คนมีชีวิตที่ดีงามโดยเข้ามาช่วยหนุนการศึกษา ท่านเรียกว่าเป็นปัจจัยแห่งสัมมาทิฐ คือ ช่วยชักนำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ทำให้รู้เข้าใจความจริง และรู้คุณค่าของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่เข้าไปสัมพันธ์และทำให้ปฏิบัติถูกต้องต่อสิ่งเหล่านั้น จึง ทำให้มีชีวิตที่ดีงามได้

๔.๒ องค์ประกอบภายใน ได้แก่ **โยนิโสมนสิการ** หมายถึง การรู้จักคิดพิจารณาด้วยตนเอง การรู้จักใช้ปัญญาคิดเองเป็น ซึ่งทำให้พึ่งตนเองได้ แม้กระทั่งไม่ต้องอาศัยปรโตโฆษะ ไม่ต้องอาศัยกัลยาณมิตร แต่สำหรับคนทั่วไปจะต้องมาเข้าคู่กัน องค์ประกอบภายนอกเป็นปัจจัยทางสังคม ได้แก่กัลยาณมิตร และองค์ประกอบภายใน เป็นปัจจัยส่วนตัวได้แก่ **โยนิโสมนสิการ**

ครูซึ่งเป็นผู้นำในกระบวนการศึกษา ทำหน้าที่กัลยาณมิตรโดยด้านหนึ่งจัดสภาพแวดล้อมข้างนอก และอีกด้านหนึ่งฝึกโยนิโสมนสิการขึ้นในตัวคน

๕. พัฒนาความสุขโดยพัฒนาความต้องการ

ความสุขนั้นมี ๒ แบบ คือ

๑) ความสุขที่เกิดจากการสนองความต้องการ การพัฒนาความสุขจึงหมายถึงการพัฒนาความต้องการด้วย

๒) ความสุขที่ไม่มีความต้องการจะต้องสนอง

การพัฒนาความต้องการของมนุษย์ ด้วยการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพในความต้องการนั้น มีดังนี้

– พอการศึกษา เริ่มต้น คนก็เพิ่มวิสัยแห่งความสุข ความสุขจากการเรียนรู้นั้น เป็นความสุขในการศึกษา หรือความสุขทางปัญญา ในการ

พัฒนาเด็ก อย่าไปพัฒนาให้เขามีความสุขจากตัณหา เราต้องฝึกเด็กให้รู้จักหาความสุขจากการเรียนรู้จนกระทั่งเด็กเกิดความใฝ่รู้ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเกิดฉันทะแล้ว เมื่อมีประสบการณ์ต่างๆ เข้ามาไม่ว่าดีหรือร้าย ได้ความสุขหมด เพราะดีใจที่ได้เรียนรู้

– พัฒนาคนอย่างแท้ ได้ทั้งคุณธรรมและความสุข พัฒนามนุษย์ให้รู้จักการให้ ในพุทธศาสนาหลักการฝึกมนุษย์ข้อแรก คือ ทาน (การให้) มนุษย์จะมีความสุขจากการให้ด้วย

– ถ้าต้องการผลตรงตามกฎธรรมชาติ ก็ไม่ขาดความสุขขั้นพื้นฐาน โดยพื้นฐานวิชาต่างๆ นั้น มีความมุ่งหมาย เพื่อใช้แก้ปัญหาของมนุษย์ การศึกษาจะต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะปรุงแต่งความสุขขึ้นมา เราสามารถปรุงแต่งความสุขขึ้นมาในใจของตนเองจนกระทั่งเข้าถึงขั้นความสุขที่ไม่ต้องมีการปรุงแต่ง ซึ่งเกิดจากการหยั่งรู้ เข้าถึงความจริงของธรรมชาติโดยสมบูรณ์

๖. หลักการการจัดการศึกษา

๖.๑ การทำหน้าที่ของครู ที่สนองบทบาทของการศึกษา

๑) หน้าที่ของสิปปทายก หรือ ศิลปทายก คือ ผู้ถ่ายทอดศิลปวิทยา หรือถ่ายทอดวิชาการ ฝึกสอนความรู้ ความชำนิชำนาญ ซึ่งมีผลต่อชีวิตของบุคคล ทำให้เขามีเครื่องมือไปเลี้ยงชีพ ทำมาหากินได้

๒) หน้าที่ในการเป็นปัจจัยอุดหนุนเกื้อกูลให้บุคคลพัฒนาชีวิตของเขา หรือช่วยพัฒนาความเป็นมนุษย์ของเขาหน้าที่นี้คือหน้าที่ของกัลยาณมิตร ทำให้คนเป็นบัณฑิต หมายความว่า ช่วยให้เขาพัฒนาตัวขึ้นไปเป็นคนที่มีพฤติกรรม จิตใจและปัญญาที่ได้พัฒนาแล้ว เป็นคนที่บรรจุถึงความดีงามของชีวิต เป็นคนที่มีสติปัญญาความสามารถมีคุณธรรมต่างๆ จนสามารถดำเนินชีวิตด้วยปัญญา

๖.๒ การประสานประโยชน์ระหว่างชีวิต สังคม และธรรมชาติ

จุดหมายของการศึกษาในขั้นของการดำรงอยู่อย่างประสานกลมกลืนและเกื้อกูลกันระหว่างองค์ร่วมในองค์รวมใหญ่ซึ่งการศึกษาจะต้องพัฒนา

คนให้ได้โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์คือจะต้องให้

๑) บุคคลหรือตัวมนุษย์ทั้งชีวิตของเขา (ทั้งกายและใจ)

๒) สังคม

๓) สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เข้ามาประสานประโยชน์กันให้ได้คือให้อยู่ร่วมกันด้วยดีอย่างเกื้อกูลกัน

๖.๓ การเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ และจัดตั้งระบบสังคมอย่างสอดคล้อง หลักการทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วย

๑) ธรรม คือ ความจริงที่อยู่ตามธรรมดา ธรรมชาติ

๒) วินัย คือ เมื่อมนุษย์เข้าถึงความจริงนั้นแล้วจะต้องสามารถเอาความรู้ในความจริงนั้น มาจัดทั้งเป็นรูปแบบและระบบการต่างๆ ที่เป็นเรื่องความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้ได้ผลดีสอดคล้องกับความจริงของธรรมชาตินั้น

๖.๔ ลักษณะการดำเนินชีวิตของคนที่บรรลุผลของการศึกษา

พระพุทธศาสนาสอนว่า สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยงเป็นไปตามเหตุปัจจัย ถ้าเราจัดการกับเหตุปัจจัยได้ถูกต้อง เราจะสามารถป้องกันความเสื่อม และสร้างสรรค์รักษาความเจริญได้ แต่มนุษย์จะต้องไม่ประมาท

ความไม่ประมาทคืออยู่ด้วยสติปัญญา ก็คือ

ขั้นที่ ๑ ใช้สติคอยตรวจตรา สติ หมายถึง ระลึก หมายความว่ามีอะไรเกิดขึ้นเป็นไปที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตต่อครอบครัวต่อความอยู่ดี ต่อความเจริญ และความเสื่อม สติจะสำรวจไปทั่วและเอามาตรวจตรา

ขั้นที่ ๒ ส่งต่อให้ปัญญาพิจารณาแยกแยะวิเคราะห์สืบสาวเหตุปัจจัยอะไรที่จะก่อผลร้ายก็แก้ไขจัดการป้องกัน อะไรที่จะนำมาซึ่งผลดี ก็สร้างสรรค์โดยทำให้ตรงตามเหตุปัจจัยนั้น *ความไม่ประมาท เป็นมาตรฐานสำคัญในการที่จะวัดความพัฒนาของมนุษย์*ว่าจะมีชีวิตและสังคมที่ดีงาม มีสันติสุขและอิสรภาพ ได้สำเร็จไหม เป็นการวัดทั้งตัวบุคคลและวัดทั้งสังคมนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรมกับปรัชญาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ "กรุย ทางสู่ปรัชญาการศึกษาที่แท้", คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มิถุนายน ๒๕๓๙, (หน้า ๔๔ – ๘๙)

ธรรมนูญชีวิต :
พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม

อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด*

ท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า คนเต็มคน มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

คนเต็มคน

๑. คนสมบูรณ์แบบ (สมาชิกที่ดีของมนุษยชาติ)

คนสมบูรณ์แบบ หรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ มีธรรมหรือคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑.๑ ธัมมัญญุตา รู้จักหลักและรู้จักเหตุ คือ เมื่อเห็นหรือได้ยินได้ฟังอะไรก็จับหลักจับสาระมองเห็นเนื้อแท้ของสิ่งหรือเรื่องราวนั้นได้

๑.๒ อัตถัญญุตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ เมื่อเห็นหรือได้ยินได้ฟังอะไรก็เข้าใจความหมาย ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางที่จะขยายความของสิ่งนั้นเรื่องนั้นได้

๑.๓ อัตตัญญุตา รู้จักตน คือ รู้ตามเป็นจริงว่า ตัวเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรมเป็นต้น ควรประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม

๑.๔ มัตตัญญุตา รู้จักประมาณ คือรู้จักพอดี เช่น ประมาณในการบริโภค ประมาณการใช้จ่ายทรัพย์ ความพอเหมาะพอดีในการพูด การ

---

*ศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรียบเรียงจากหนังสือธรรมนูญชีวิต ของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ๒๕๓๘.

ปฏิบัติภารกิจต่างๆ ตลอดจนการพักผ่อนนอนหลับและการสนุกสนานรื่นเริง

๑.๕ กาลัญญุตา รู้จักกาล คือรู้กาลเวลาอันเหมาะสม ในเรื่องการงาน ปฏิบัติการต่างๆ

๑.๖ ปริสัญญุตา รู้จักชุมชน คือรู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมนุมและชุมชน รู้ความประพฤติของชุมชนนั้นๆ ความต้องการ การเกี่ยวข้อง การรับใช้

๑.๗ ปุคลัญญุตา รู้จักบุคคล คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างของบุคคล โดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น

คนกับสังคม

๒. คนมีศีลธรรม (สมาชิกในหมู่อารยชน)

คนมีศีลธรรมหรือมีมนุษยธรรม ที่เรียกได้ว่าเป็นอารยชน มีธรรม คือคุณสมบัติ ดังนี้

ก. มีสุจริตทั้ง ๓ คือมีความประพฤติดีประพฤติชอบ ๓ ประการ

๑. กายสุจริต ความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย

๒. วจีสุจริต ความสุจริตทางวาจา พูดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา

๓. มโนสุจริต ความสุจริตทางใจ คิดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยใจ

ข. ประพฤติตามอารยธรรม โดยปฏิบัติถูกต้องตามทางแห่งกุศลกรรม ๑๐ ประการ คือ

- ทางกาย ๓
- ทางวาจา ๔
- ทางใจ ๓

ค. อย่างน้อยมีศีล ๕ ได้แก่

๑. เว้นจากปาณาติบาต ละเว้นการฆ่าการสังหาร ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย

๒. เว้นจากอทินนาทาน ละเว้นการลักขโมย เบียดบังแย่งชิง ไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

๓. เว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร ละเว้นการประพฤติผิดในกาม ไม่ประทุษร้ายต่อของรัก ของหวงแหน อันเป็นการทำลายเกียรติภูมิและจิตใจ ตลอดจนทำให้วงศ์ตระกูลของเขาให้สับสน

๔. เว้นจากมุสาวาท ละเว้นการพูดเท็จโกหกหลอกลวง ประทุษร้ายเขา หรือประโยชน์ สุขของเขาด้วยวาจา

๕. เว้นจากสุราเมรัย ไม่เสพเครื่องดองของมึนเมาสิ่งเสพติด อันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทมัวเมาก่อความเสียหายผิดพลาดเพราะขาดสติ

๓. คนมีคุณแก่ส่วนรวม (สมาชิกที่ดีของสังคม)

สมาชิกที่ดีผู้ช่วยสร้างสรรค์สังคม มีธรรม คือ หลักความประพฤติ ดังนี้

ก. มีพรหมวิหาร ๔ ดังนี้

๑. เมตตา ความรัก คือความปรารถนาดี

๒. กรุณา ความสงสาร คืออยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

๓. มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดีกับผู้อื่นเมื่อเขาเป็นสุข

๔. อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง

ข. บำเพ็ญการสงเคราะห์ ที่เรียกว่าสังคหวัตถุ ๔

๑. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ

๓. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือช่วยเหลือด้วยแรงกาย

๔. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือทำตัวให้เข้ากับเขาได้

๔. คนผู้เป็นส่วนร่วมที่ดีของหมู่ชน (สมาชิกที่ดีของชุมชน)

คนผู้เป็นส่วนร่วมที่ดีของหมู่ชน ซึ่งจะช่วยให้หมู่ชนอยู่ร่วมกันด้วยดี มีธรรม คือหลักความประพฤติ ดังนี้

ก. พึ่งตนเองได้

ข. อยู่ร่วมในหมู่ด้วยดี

๕. คนมีส่วนร่วมในการปกครองที่ดี (สมาชิกที่ดีของรัฐ)

สมาชิกของรัฐผู้มีส่วนร่วมให้เกิดการปกครองที่ดี โดยเฉพาะคนในสังคมประชาธิปไตยพึงรู้หลักและปฏิบัติ ดังนี้

ก. รู้หลักอธิปไตย คือรู้หลักความเป็นใหญ่ที่เรียกว่า อธิปไตย ๓ ประการ ดังนี้

๑. อัตตาธิปไตย ถือตนเป็นใหญ่ เว้นชั่วทำดีด้วยเคารพตน

๒. โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่ เว้นชั่วทำดีด้วยเคารพเสียงหมู่ชน

๓. ธรรมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ ทำการด้วยความเคารพหลักการ กฎ ระเบียบกติกา

ข. มีส่วนในการปกครอง

๖. คนผู้นำรัฐ (พระมหากษัตริย์หรือผู้ปกครองบ้านเมือง) มีข้อปฏิบัติดังนี้

ก. ทรงทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. ทาน ให้ปันช่วยประชา

๒. ศีล รักษาความสุจริต

๓. ปริจจาคะ บำเพ็ญกิจด้วยเสียสละ

๔. อาชชวะ ปฏิบัติภาระโดยซื่อตรง

๕. มัททวะ ทรงความอ่อนโยนเข้าถึงคน

๖. ตปะ พ้นมัวเมาด้วยเผากิเลส

๗. อักโกธะ ถือเหตุผลไม่โกรธา

๘. อวิหิงสา มีอวิหิงสานำร่มเย็น

๙. ขันติ อดทนต่องานที่ตรากตรำ

๑๐. อวิโรธนะ มิปฏิบัติคลาดจากธรรม

ข. บำเพ็ญกรณีย์ของจักรพรรดิ

๑. ธรรมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่

๒. ธรรมิการักขา ให้ความคุ้มครองโดยธรรม

๓. มา อธรรมการ มิให้มีการกระทำที่ไม่เป็นธรรม

๔. ธนานุประทาน ปันทรัพย์ เฉลี่ยให้กับคนไร้ทรัพย์

๕. ปริปุจฉา ทรงวิชาการทรงคุณธรรม

ค. ประกอบราชสังคหะ ๔ ประการ คือ

๑. สัสสเมธะ ส่งเสริมการเกษตรให้อุดมสมบูรณ์

๒. ปุริสเมธะ ส่งเสริมคนดีมีความสามารถ

๓. สัมมาปาสะ ส่งเสริมอาชีพ

๔. วาชไปยะ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี

ง. ละเว้นอคติ ๔ ประการ ดังนี้

๑. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ

๒. โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง

๓. โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลงหรือเขลา

๔. ภยาคติ ลำเอียงเพราะขลาดกลัว

คนกับชีวิต

๗. คนมีชีวิตอยู่อย่างมั่นใจ (ชีวิตที่เลิศล้ำสมบูรณ์)

ก. มีฐานที่มั่นคง

ข. ทรงพลังภายใน

ค. ลุจุดหมายของชีวิต

๘. คนไม่หลงโลก (ชีวิตที่ไม่ถลำพลาด)

ก. รู้ทันโลกธรรม ๘ ประการ

ชื่นชม	**ขมขื่น**
๑. ได้ลาภ	๒. เสื่อมลาภ

๓. ได้ยศ ๔. เสื่อมยศ

๕. สรรเสริญ ๖. นินทา

๗. สุข ๘. ทุกข์

ข. ไม่มองข้ามเทวทูต ๔ อย่าง ดังนี้

๑. เด็กอ่อน

๒. คนแก่

๓. คนเจ็บ

๔. คนต้องโทษ

ค. คำนึงสูตรแห่งชีวิต ๕ ประการ คือ

๑. ชราธัมมตา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้

๒. พยาธิธัมมตา ไม่ล่วงพ้นความเจ็บป่วยไปได้

๓. มรณธัมมตา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้

๔. ปิยวินาภาวตา ไม่ล่วงพ้นการพลัดพรากจากของรักไปได้

๕. กัมมัสสกาตา เรามีกรรมเป็นของตนเอง

๙. คนประสบความสำเร็จ (ชีวิตที่ก้าวหน้าและสำเร็จ)

ก. หลักความเจริญ

๑. ปฏิรูปเทสวาสะ เลือกอยู่ถิ่นที่เหมาะ คือเลือกหาถิ่นที่อยู่หรือแหล่งเล่าเรียนดำเนินชีวิตที่ดี มีบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อำนวยแก่การศึกษา พัฒนาชีวิต การแสวงหาธรรมหาความรู้ การสร้างสรรค์ความดีงามและความเจริญก้าวหน้า

๒. สัปปุริสสูปัสสยะ เสาะเสวนาคนดี คือรู้จักเสวนาคบหาหรือร่วมหมู่กับบุคคลผู้รู้ ผู้ทรงคุณ และผู้ที่จะเกื้อกูลแก่การแสวงหาธรรมความรู้ ความก้าวหน้างอกงาม และความเจริญโดยธรรม

๓. อัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ถูกวิธี คือดำรงตนมั่นอยู่ในธรรมและทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตั้งเป้าหมายชีวิตและการงานให้ดีแน่ชัดและนำตนไปถูกทางสู่จุดหมายที่แน่วแน่

๔. ปุพเพกตปุญญตา มีทุนดีได้เตรียมไว้ คือความมีสติปัญญา ความถนัด และร่างกายดีเป็นต้น

ข. หลักความสำเร็จ มี ๔ ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

ค. หลักเผล็ดโพธิญาณ มี ๒ ข้อคือ ไม่รู้อิ่มในการสร้างความดีและสิ่งที่ดี กับการเพียรพยายามก้าวหน้าไม่ยอมแพ้หรือท้อถอยต่ออุปสรรคใดๆ

๑๐. คนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ (ชีวิตที่เป็นหลักฐาน)

ก. ขั้นหาและรักษาสมบัติ

ข. ขั้นแจงจัดสรรทรัพย์

ค. ขั้นจับจ่ายกินใช้

๑๑. คนครองเรือนที่เลิศล้ำ (ชีวิตบ้านที่สมบูรณ์)

ก. มีความสุข ๔ ประการ หมายถึง สุขจากความมีทรัพย์ ใช้จ่ายทรัพย์ ไม่เป็นหนี้ และความประพฤติไม่มีโทษ

ข. เป็นชาวบ้านแบบฉบับ หมายถึง เป็นผู้แสวงหาทรัพย์โดยทางชอบธรรม ได้มาแล้วเลี้ยงตนให้เป็นสุข เผื่อแผ่แบ่งปันใช้ทรัพย์ ทำความดี

ค. กำกับชีวิตด้วยฆราวาสธรรม ๔

ง. รับผิดชอบชีวิตที่เกี่ยวข้อง

จ. ครองตนเป็นพลเมืองที่ดี

คนกับคน

๑๒. คนร่วมชีวิต (คู่ครองที่ดี)

ก. คู่สร้างคู่สม

ข. คู่ชื่นชมคู่ระกำ

ค. คู่ศีลธรรมคู่ความดี

ง. คู่ถูกหน้าที่ต่อกัน

จ. พ่อบ้านเห็นใจภรรยา

๑๓. คนรับผิดชอบตระกูล (หัวหน้าครอบครัวที่ดี)

ก. รักษาตระกูลให้คงอยู่

ข. บูชาคนที่เหมือนไฟ

ค. ใส่ใจบุตรธิดา

ง. ทำหน้าที่ผู้มาก่อน

จ. เป็นราษฎรที่มีคุณภาพ

๑๔. คนสืบตระกูล (ทายาทที่ดี)

ก. เคารพทิศเบื้องหน้า

ข. ไม่คบหาอบายมุข

ค. เบิกทางสุขด้วยดรุณธรรม

๑๕. คนที่จะคบหา

ก. มิตรแท้

ข. มิตรเทียม

ค. มิตรต่อมิตร

๑๖. คนงาน – นายงาน (ลูกจ้าง – นายจ้าง)

ก. นายจ้างพึงบำรุงคนรับใช้และคนงาน

ข. คนรับใช้และคนงาน อนุเคราะห์นาย

คนกับมรรคา

๑๗. คนผู้สั่งสอนหรือให้การศึกษา

ก. เป็นกัลยาณมิตร หมายถึง น่ารัก น่าเคารพ น่าเจริญใจ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ อดทนต่อถ้อยคำ แถลงเรื่อล้ำลึกได้ ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย

ข. ตั้งใจประสิทธิ์ความรู้

ค. ดำเนินลีลาครูทั้งสี่

ง. มีหลักตรวจสอบสามได้ เช่น สอนด้วยความรู้จริง สอนอย่างมีเหตุผล สอนให้ได้ผลจริง

จ. ทำหน้าที่ครูต่อศิษย์

๑๘. คนผู้เล่าเรียนศึกษา

ก. รู้หลักบุพภาคของการศึกษา

ข. ทำตามหลักเสริมสร้างปัญญา

ค. ศึกษาให้เป็นพหูสูตร

ง. เคารพผู้จุดประทีปปัญญา

๑๙. คนใกล้ชิดศาสนา (อุบาสก – อุบาสิกา)

ก. เกื้อกูลพระ

ข. กระทำบุญ

ค. คุ้นพระศาสนา

ง. เป็นอุบาสกอุบาสิกาชั้นนำ

จ. หมั่นสำรวจความก้าวหน้า

๒๐. คนสืบศาสนา (พระภิกษุสงฆ์)

ก. อนุเคราะห์ชาวบ้าน

ข. หมั่นพิจารณาตนเอง

๒๑. คนถึงธรรม (ผู้หมดกิเลส)

“ผู้ถึงธรรม ไม่เศร้าโศกถึงสิ่งที่ล่วงแล้ว ไม่ฝันเพ้อถึงสิ่งที่ยังไม่มาถึง ดำรงอยู่ด้วยสิ่งที่เป็นปัจจุบัน ฉะนั้นผิวพรรณจึงผ่องใส ส่วนชนทั้งหลายผู้ยังอ่อนเบาปัญญา เฝ้าแต่ฝันเพ้อถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึง และหวลละห้อยถึงความหลังอันล่วงแล้ว จึงซูบซีดหมองเสมือนต้นอ้อสด ที่เขาถอนทิ้งไว้ในที่กลางแดด”

ถ้าใครประพฤติปฏิบัติได้ดังนี้แล้ว ย่อมเป็น “คนที่สมบูรณ์”

คาเม วา ยทิ วารญฺเญ   นินฺเน วา ยทิ วา ถเล
ยตฺถ อรหนฺโต วิหรนฺติ   ต ภูมิรามเณยฺยก***

ไม่ว่าบ้าน ไม่ว่าป่า   ไม่ว่าที่ลุ่ม หรือที่ดอน
ท่านผู้ไกลกิเลสอยู่ที่ไหน   ที่นั้นไซร้คือสถานอันรื่นรมย์

(ขุ.ธ. ๒๕/๑๘/๒๘)

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป.อ ปยุตฺโต), ธรรมนูญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม, หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๓๘.

แนวการสอนตามแบบพระพุทธเจ้า

รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์*

ในสภาพสังคมปัจจุบัน ครูบาอาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียนและนักศึกษาต่างมีความกังวลที่จะทำหน้าที่อบรม สั่งสอน บุตรหลาน ลูกศิษย์ ให้เป็นผู้มีความเคารพในสิทธิแห่งตนและสังคม สิ่งแวดล้อมอย่างยุติธรรม สถาบันการศึกษาจึงต้องตระหนักว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน แต่จะหากลวิธีหรือยุทธวิธีใด ที่จะนำมาใช้สอนวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม จริยศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้สนใจ เอาใจใส่ และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไม่ขัดเขิน สอนอย่างไรที่ไม่ให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังถูกอบรมสั่งสอน สอนอย่างไรให้มีความสุขทั้งผู้เรียน ผู้สอน หากลึกยิ่งไปกว่านั้นก็อาจจะพูดว่า สอนอย่างไรให้รู้ว่า ทางโลกและทางธรรมเป็นเรื่องเดียวกัน

ท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ได้แสดงธรรมไว้เมื่อครั้งที่ท่านยังเป็นพระเทพวิสุทธิเมธี พ.ศ. ๒๕๒๗ ณ สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานีปัจจุบันท่านได้มรณภาพแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า คำสอนของท่านเหมาะแก่บุคคลทุกคนและมีคุณค่ายิ่ง ในสมัยนี้เป็นสมัยอันวิกฤต การมีหลักและแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะที่ชาวพุทธและผู้เป็นครูพึงสดับและรับไว้พิจารณา เพื่อนำมาปฏิบัติในชีวิตได้ ดังต่อไปนี้

วิธีสอนมี ๒ อย่างคือ การสอนในทางทฤษฎี เรียกว่า โดยทางทฤษฎี และการฝึก ที่เรียกว่า ปฏิบัติ หรืออบรม ในวงการศึกษาใช้ teaching นี้คือ **การสอน** training คือ **การอบรม** มีทั้ง ๒ อย่างจึงจะสำเร็จประโยชน์ตามที่ต้องการ **การสอน** คือสอนให้รู้ การสอนโดยตรง ก็คือ บอกหรือกล่าวให้รู้ แล้วรับเข้ามา

---

*หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ระดับ ๙, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, เรียบเรียงจาก**วิธีสอนจริยธรรมของพระพุทธเจ้า** โดย ท่านพุทธทาสภิกขุ, ๒๕๓๐.

ทางหู ทางตา เป็นส่วนใหญ่ **การอบรม** คือ ทำให้มีให้เป็นขึ้นมา เข้ามาทางเนื้อทางตัว ทางจิตวิญญาณพร้อมกันไปหมด

การสอนตามแบบของพระพุทธเจ้า มีหลัก ๔ ประการ เรียกว่า โดยหลักอริยสัจจ ๔ อย่าง ได้แก่

- สิ่งนั้น **คืออะไร**
- สิ่งนั้น **มาจากอะไร**
- สิ่งนั้น **เพื่อประโยชน์อันใด**
- สิ่งนั้นจะสำเร็จได้ตามนั้น**โดยวิธีอย่างไร**

ความหมายของการสอน สรุปสั้นๆ ได้ ๓ ข้อ

๑. สอนด้วยปาก : เป็นการบอก เล่า เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นเหมาะสม ที่จะอธิบายเรื่องนั้นๆ ก็ อาศัยเหตุการณ์นั้นเป็นเครื่องจูงใจ ทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งบ้าง

๒. ทำให้ดู : เป็นเรื่องสร้างความพอใจ ความเพลิดเพลิน มีการอยู่ให้ดู เช่น ครูมีความเป็นอยู่อย่างถูกต้องให้ลูกศิษย์ดูโดยไม่ต้องใช้ปากพูด

๓. มีความสุขให้ดู : เมื่อมีความเป็นอยู่อย่างถูกต้อง ก็จะมีความสุขอันเกิดจากการประพฤติกระทำนั้นให้ดู

หลักในการสอน

๑. **สอนเท่าที่ควรสอน** เพื่อให้นักเรียนรู้สิ่งนั้นอย่างทั่วถึง ถูกต้องเพียงพอ นั่นเอง

๒. **สอนอย่างชัดเจน** ว่าเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกันได้กับสิ่งใด จะมีกี่อย่าง กี่ประเภท กี่ลักษณะ กี่อาการ

๓. **สอนมีเหตุผลอยู่ในตัว** ในสมัยพุทธกาล เรียกว่า สอนมีปาฏิหาริย์ หมายความว่า คำสอนนั้น **มีเหตุผลชัดเจนมาก** แล้วเป็นที่พอใจ สอนมีเหตุผล ไม่ผิดหลักทางตรรก (Logical) จะมองดูทางนี้ มองดูทางโน้น มองดูทางไหน มันก็ยังคงถูกต้องอยู่เรื่อยไป เรียกว่า คำสอนมีปาฏิหาริย์ ก็เลยไปถึงว่า คำสอนอย่างนี้มันจะดับทุกข์ได้ก็เป็นปาฏิหาริย์ถึงที่สุด

๔. **สอนชนะน้ำใจผู้ฟัง** ผู้ฟังหมดปัญญาจะคัดค้าน โต้เถียง หรือคัดค้าน เพราะมีคำอธิบายที่ทำให้หมดแง่ที่จะคัดค้าน หรือโต้เถียง จนผู้ฟังยอมรับ ยอมปฏิบัติตาม

๕. **สอนชนิดที่ให้เกิดความร่าเริง** บางทีใช้ได้กับคำว่า มี Humorist เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความร่าเริง ทั้งผู้สอนและผู้ฟังเขาร่าเริง หมายความว่า การเรียนการสอนนั้นมันสนุก ไม่ใช่หงอยเหงา หรือทนฟัง ทนจำ ทนท่อง

๖. **สอนให้ผู้ฟังเกิดความกล้าในการที่จะปฏิบัติตาม** ยิ่งฟังยิ่งกล้าอยากปฏิบัติตาม เช่น สอนเรื่องนิพพาน ถ้าสอนไม่เป็น คนก็จะกลัวนิพพาน ว่า มันเป็นเรื่องที่ว้าเหว่ชอบกล

การอบรม มีแนวดังนี้

๑. มีสูตรที่กะทัดรัด สำหรับท่อง ให้เขามีสูตร ตรงกับคำว่า Formula ให้เข้าใจทั้งคำย่อและคำอธิบาย

๒. อธิษฐานที่จะปฏิบัติตาม เรียกอีกอย่างว่า เทความเชื่อลงไปหมดในเรื่องนั้น แล้วปฏิบัติตาม

๓. สารภาพผิด เมื่อทำผิดต่อหลักคำสอนใดๆ ต้องสารภาพ โดยเกิดขึ้นด้วยตนเอง ไม่ใช่ใครมาโจษมาท้วง แต่มีความสำนึกผิดและสัญญากันว่าจะไม่ทำความผิดนั้นอีก เรียกว่า เคารพตัวเอง นับถือตัวเอง เปิดเผยตนเอง

๔. ปาวารณา คำนี้เป็นคำพระในวัด แปลว่า ห้ามปาก ไม่ให้โต้เถียง คือ ปิดปาก ใครจะมากล่าวโทษก็ไม่เถียง ปาวารณาให้ผู้อื่นตักเตือนตนได้ ไม่เฉพาะครูอาจารย์ ใครก็ได้ เพื่อนกันก็ได้

๕. สร้างนิสัย สร้างนิสัยที่ควรจะสร้างขึ้นมาให้เพียงพอ นิสัยที่พึงปรารถนาเอามาพูดพอเป็นตัวอย่าง

๖. สรรเสริญคุณของพระธรรมเป็นเครื่องจูงใจอยู่เสมอ เช่นสวดมนต์ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ การสวดมนต์ที่ถูกต้องนั้นเป็นประโยชน์มีคุณมาก

๗. มีการกระทำที่ถูกต้องจนเคารพตัวเองได้เสมอ

๘. รู้จักความแตกต่างของการเล่าเรียนกับการอบรมตัวเอง ไม่บกพร่องในการเล่าเรียนและไม่บกพร่องในการประพฤติปฏิบัติในทางมรรยาท

๙. มีหลักธรรมแห่งความสำเร็จประจำตัว คือ ฆราวาสธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ) หรืออิทธิบาท ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) หรือพละ ๕ (สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา)

ในท้ายสุดขอนำเสนอแผนภูมิสรุปวิธีสอนจริยธรรมตามแนวพระพุทธเจ้า และแผนภูมิหลัก ๔ ประการของการสอนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนี้

วิธีสอนจริยธรรม

วิธีสอน

การสอนทฤษฎี (TEACHING) บอกให้รู้ทิศทาง		การฝึกปฏิบัติ – อบรม (TRAINING) ทำให้มีให้เป็นขึ้นมา
	สอนด้วยปาก	
	ทำให้ดู	
	รับผลดี มีความสุขให้ดู	

องค์ประกอบ
- สอนเท่าที่ควรสอน
- สอนอย่างชัดเจน
- สอนมีเหตุผลอยู่ในตัว
- สอนชนะน้ำใจผู้ฟัง
- สอนชนิดให้เกิดความร่าเริง
- สอนให้เกิดความกล้าปฏิบัติตาม

- มีสูตรกระทัดรัดสำหรับท่องจนคล่อง
- จำได้แล้ว ตั้งใจปฏิบัติตาม
- ถ้าทำผิด สำนึกผิดสัญญาว่าจะแก้ไข
- ปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือนได้
- สร้างนิสัย รู้สึกผิดชอบชั่วดี
- สรรเสริญพระธรรมคุณเป็นเครื่องจูงใจ
- ฝึกกระทำถูกต้องจนเคารพตนเองได้
- ฝึกกระทำถูกต้องจนเคารพตนเองได้เสมอ
- รู้จักความแตกต่างของการเล่าเรียนกับการอบรมตนเอง
- อบรมหลักธรรมประจำตน เช่น ฆราวาสธรรม เป็นต้น

หลัก ๔ ประการของการสอน

๑. สิ่งนั้นมันคืออะไร จะอุปมาด้วยอะไร
๒. สิ่งนั้นมันมาจากอะไร
๓. สิ่งนั้นมันเพื่อประโยชน์อันใด
๔. สิ่งนั้นจะสำเร็จได้ตามนั้นโดยวิธีอย่างไร

ใน ๔ ข้อข้างต้นอาจเพิ่มรายละเอียดอีกว่า

- สิ่งนั้นมีเสน่ห์ดึงดูดใจอย่างไร
- สิ่งนั้นมีความเลวร้ายที่ซ่อนไว้ภายใต้เสน่ห์นั้นอย่างไร
- อุบายที่จะไม่หลงเสน่ห์ และไม่ตกในพิษของสิ่งนั้นมีอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

พุทธทาสภิกขุ, วิธีสอนจริยธรรมของพระพุทธเจ้า, สำนักพิมพ์นิพพาน, ๒๕๓๐.

จังหวัดสมุทรปราการ

รัตนา ภู่ภิรมย์*

ประวัติ

สมุทรปราการ เป็นเมืองที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ตัวเมืองเก่าอยู่แถบอำเภอพระประแดงและมีชื่อเรียกว่า "เมืองพระประแดง" เป็นสถานที่พักของเรือสินค้าต่างชาติที่มาติดต่อค้าขายกับไทย ที่บริเวณริมทะเลมีการสร้างป้อมค่ายคูเมืองอย่างมั่นคงแข็งแรง ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ ทรงโปรดให้รื้อกำแพงเมืองพระประแดงออก จวบจนสมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) ทรงเห็นว่าจะเป็นช่องทางที่ข้าศึกจะยกทัพมาได้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นที่ตำบลปากน้ำในปี พ.ศ. ๒๓๖๒ โดยใช้เวลาสร้าง ๓ ปี และได้จัดสร้างป้อมปราการขึ้นทั้ง ๒ ฝั่งแม่น้ำถึง ๖ ป้อม คือ ป้อมประโดนชัย ป้อมนารายณ์ปราบศึก ป้อมปราการ ป้อมประกายสิทธิ์ ป้อมนาคราช และป้อมผีเสื้อสมุทรในขณะที่สร้างเมืองนั้น รัชกาลที่ ๒ ได้เสด็จทอดพระเนตรหลายครั้งและทรงให้สร้าง พระมหาเจดีย์ขึ้นที่เกาะกลางน้ำแล้วพระราชทานนามว่า "พระสมุทรเจดีย์" การสร้างยังมิทันเสร็จได้เสด็จสวรรคตเสียก่อน ต่อมาในรัชกาลที่ ๓ ได้ทรงให้สร้างต่อจนสำเร็จและสร้างป้อมขึ้นอีก ๓ แห่ง คือ ป้อมตรีเพชร ป้อมคงกระพัน และป้อมเสือซ่อนเล็บ

ในปี พ.ศ. ๒๔๐๒ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ได้ทรงปฏิสังขรณ์พระสมุทรเจดีย์ให้สูงขึ้นและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างป้อมชายทะเลอีกแห่งหนึ่งพระราชทานนามว่า "ป้อมพระจุลจอมเกล้า" ซึ่งในปัจจุบันป้อมต่างๆ ได้ปรักหักพังลงคงเหลือแต่ป้อมผีเสื้อสมุทรและป้อมพระจุลจอมเกล้าเท่านั้น

---

*นักวิชาการศึกษา ๖ , หน่วยศึกษานิเทศก์. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

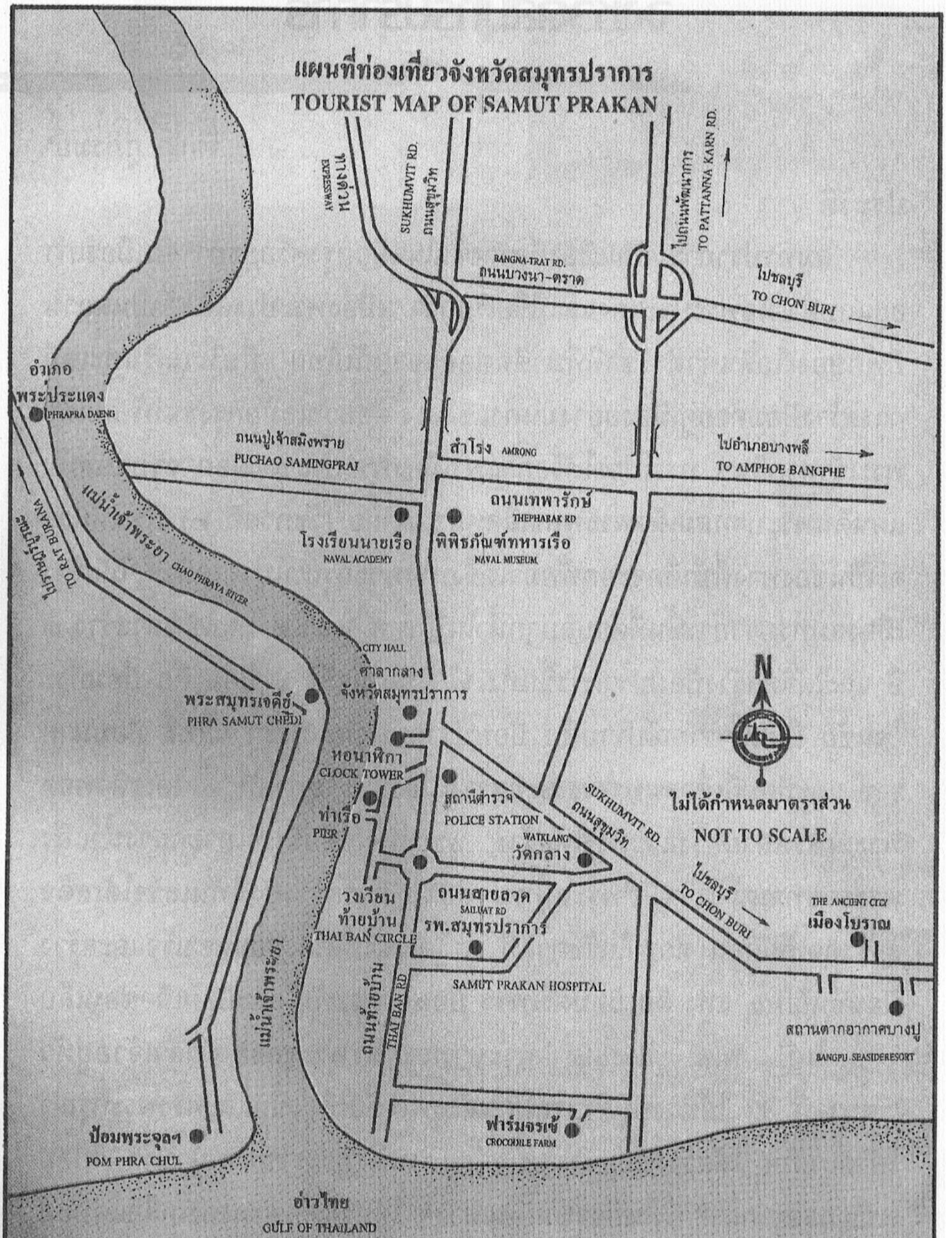
แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ
TOURIST MAP OF SAMUT PRAKAN
ทางด่วน
EXPRESSWAY
SUKHUMVIT RD.
ถนนสุขุมวิท
ไปถนนพัฒนาการ
TO PATTANNA KARN RD.
BANGNA-TRAT RD.
ถนนบางนา-ตราด
ไปชลบุรี
TO CHON BURI
อำเภอ
พระประแดง
PHRAPRA DAENG
ถนนปู่เจ้าสมิงพราย
PUCHAO SAMINGPRAI
สำโรง
AMRONG
ไปอำเภอบางพลี
TO AMPHOE BANGPHE
ถนนเทพารักษ์
THEPHARAK RD
โรงเรียนนายเรือ
NAVAL ACADEMY
พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ
NAVAL MUSEUM
แม่น้ำเจ้าพระยา
CHAO PHRAYA RIVER
ไปราษฎร์บูรณะ
TO RAT BURANA
CITY HALL
ศาลากลาง
จังหวัดสมุทรปราการ
พระสมุทรเจดีย์
PHRA SAMUT CHEDI
N
หอนาฬิกา
CLOCK TOWER
สถานีตำรวจ
POLICE STATION
ท่าเรือ
PIER
SUKHUMVIT RD.
ถนนสุขุมวิท
ไม่ได้กำหนดมาตราส่วน
NOT TO SCALE
WATKLANG
วัดกลาง
วงเวียน
ท้ายบ้าน
THAI BAN CIRCLE
ถนนสายลวด
SAILUAT RD
รพ.สมุทรปราการ
ไปชลบุรี
TO CHON BURI
THE ANCIENT CITY
เมืองโบราณ
SAMUT PRAKAN HOSPITAL
ถนนท้ายบ้าน
THAI BAN RD
แม่น้ำเจ้าพระยา
สถานตากอากาศบางปู
BANGPU SEASIDERESORT
ฟาร์มจระเข้
CROCODILE FARM
ป้อมพระจุลฯ
POM PHRA CHUL
อ่าวไทย
GULF OF THAILAND

พื้นที่

จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาและด้านเหนือของอ่าวไทย นิยมเรียกว่า "เมืองปากน้ำ" ห่างจากกรุงเทพฯ ๒๙ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๑,๐๐๔ ตารางกิโลเมตรภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขา มีลำคลองมาก บางแห่งมีน้ำท่วม และน้ำเค็มจัดในฤดูแล้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นาและสวน มีป่าแสม ไม้ปรง โกงกาง ป่าจาก สินค้าที่ขึ้นชื่อคือ "ขนมจาก" และ "ปลาสลิด"

การปกครอง

จังหวัดสมุทรปราการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง สมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และ อำเภอพระสมุทรเจดีย์

การคมนาคม

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางเข้าสู่จังหวัดสมุทรปราการ โดยรถยนต์ส่วนตัวตามทางหลวงแผ่นดิน ถนนสุขุมวิท รถประจำทางปรับอากาศ สาย ปอ.๖, ๗, ๘, ๑๑, ๑๓, ๑๒๖, ๑๔๕, ๒, และ สาย ๑๓๘, ๑๔๒ รถประจำทางธรรมดา สาย ๒, ๖, ๒๓, ๒๕, ๔๕, ๘๒, ๑๐๒, ๑๑๖, ๑๒๙, ๑๓๘, ๑๔๒, ๑๔๕

แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ

จังหวัดสมุทรปราการ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง คือ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นหลักเมืองเก่าของอำเภอพระประแดง

ป้อมแผลงไฟฟ้า เป็นป้อมปราการแห่งหนึ่งของฐานทัพเมืองนครเขื่อนขันธ์

เมืองโบราณ เป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ เป็นฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

พระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ เป็นเจดีย์กลางน้ำตั้งอยู่บนเกาะกลางปากแม่น้ำเจ้าพระยาและภายในเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

พิพิธภัณฑ์หน้าทหารเรือ เป็นพิพิธภัณฑ์ ที่รวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกองทัพเรือไทย และยุทธนาวีครั้งสำคัญๆ

ป้อมพระจุลจอมเกล้า เป็นป้อมที่ทันสมัยและมีบทบาทสำคัญยิ่งใหญ่การปกป้องอธิปไตยของชาติ

หนองงูเห่าฟาร์ม เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงงูเห่าชนิดต่างๆ และแสดงวิธีรีดพิษงูให้ชม

ศาลพระเสื้อเมือง สร้างขึ้นพร้อมกับอำเภอพระประแดงและเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านเคารพบูชากันมาก

สถานที่ตากอากาศบางปู เป็นสถานที่ตากอากาศและพักฟื้นของกรมพลาธิการทหารบก

วัดที่สำคัญ จังหวัดสมุทรปราการที่สำคัญๆ และมีศิลปและวัฒนธรรมที่น่าสนใจคือ วัดกลางวรวิหาร วัดอโศการาม วัดไพชยนต์พลเสพย์ราชวรวิหาร วัดทรงธรรมวรวิหาร วัดบางพลีใหญ่ และวัดโปรดเกศเชษฐาราม

งานประเพณี

งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ เป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ที่มีประชาชนทั่วประเทศมานมัสการมีงานฉลองใหญ่ประจำปี ๙ วัน ๙ คืน (เริ่มตั้งแต่วันแรม ๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี) ในงานมีการประกวดขบวนแห่ผ้าห่มขององค์พระสมุทรเจดีย์

งานเทศกาลสงกรานต์ปากลัด

(พระประแดง) ทุกๆ ปีในวันอาทิตย์แรกหลังจากเทศกาลสงกรานต์ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานของชาวบางพลี จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น ๑๓ ค่ำเดือน ๑๑ และช่วงเช้าตรู่ของวันขึ้น ๑๔ ค่ำเดือน ๑๑

คำขวัญประจำจังหวัด

ป้อมยุทธนาวี พระเจดีย์กลางน้ำ
ฟาร์มจระเข้ใหญ่ งามวิไลเมืองโบราณ
สงกรานต์พระประแดง ปลาสลิดแห้งรสดี
ประเพณีรับบัว ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สมุทรปราการ. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สมุทรปราการกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ดารา ครูส่ง*
วิชัย บุญคง*

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดชายทะเลมีป่าชายเลนอยู่ตามชายฝั่งทั่วไป ป่าชายเลนที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดที่บุคคลทั่วไปรู้จักและใช้สถานที่นี้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจชมทิวทัศนียภาพและสัตว์น้ำนานาชนิด นอกจากนี้ ยังใช้เป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ คือป่าชายเลนวัดอโศการาม เดิมป่าชายเลนแห่งนี้จัดว่าเป็นป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชป่าชายเลน เช่น โกงกาง แสม ลำพู สำแพน ปรง ฯลฯ สัตว์ต่างๆ ได้แก่ นก ลิงแสม และสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา มากมายหลายชนิด สถานที่นี้นับเป็นแหล่งความรู้ที่นักเรียน นักศึกษา ได้มาศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพป่าชายเลนได้สัมผัสและเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของตนเองรับรู้ถึงความสำคัญของระบบนิเวศป่าชายเลน แต่ปัจจุบันนี้ ป่าชายเลนที่วัดอโศการามได้เสื่อมสภาพจากป่าชายเลนที่สมบูรณ์กลายเป็นป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม พืชต่างๆ พากันยืนต้นตาย สัตว์นานาชนิดที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ ต่างล้มหายตายจาก ลดจำนวนลงไปมาก ทั้งนี้ เนื่องจากการทำเขื่อนกั้นน้ำเลียบชายทะเลทำให้น้ำทะเลไม่มีการไหลเวียนขึ้นลงตามธรรมชาติ เกิดน้ำเสียเน่าเหม็นส่งกลิ่นรบกวนแก่พระสงฆ์ แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ถึงแม้ว่าภายหลังจะได้มีการแก้ไขโดยการเจาะทางระบายน้ำ เพื่อให้มีการไหลเวียนของน้ำทะเล แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าใดเพราะทางระบายน้ำที่เจาะไว้นั้น มีน้อยเกินไป ทำให้น้ำทะเลไม่สามารถไหลเข้าออกได้อย่างปกติตามธรรมชาติ ซึ่งถ้าหากไม่มีการแก้ไขทางระบายน้ำให้เพิ่มขึ้นในอนาคตอันใกล้ ป่าชายเลน

***ศึกษา**นิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ธรรมชาติที่วัดอโศการาม ซึ่งถือว่าเป็นป่าที่สมบูรณ์เป็นสถานที่ที่โรงเรียนต่างๆ ทั้งในจังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดใกล้เคียงได้อาศัยในการจัดค่ายวิทยาศาสตร์ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับป่าชายเลนต้องเสื่อมสภาพไป จะไม่มีป่าชายเลนวัดอโศการาม ให้ชาวสมุทรปราการและบุคคลทั่วไปได้ศึกษา และพักผ่อนหย่อนใจอีกต่อไปแล้วอย่างแน่นอน รุ่นลูกรุ่นหลานที่เกิดมาภายหลังจะไม่มีโอกาสได้เห็นต้นโกงกาง ต้นแสม ปูแสมปลาตีน ฯลฯ อีกต่อไป จะรู้จักแต่ในรูปภาพเท่านั้น หวังว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้คงจะได้ช่วยกันแก้ไขให้ป่าชายเลนวัดอโศการามกลับคืนสู่สภาพป่าสมบูรณ์ดังเดิม

สภาพป่าชายเลนของจังหวัดสมุทรปราการในปัจจุบัน

ป่าแสมแลโกงกางกว้างไกลอยู่
ทั้งลำพูลำแพนขึ้นแน่นหนา
เป็นที่อยู่อาศัยของนกกา
ทั้งลิงแสมปูปลามาร่วมกัน

อันระบบนิเวศสังเกตได้
จะเสื่อมโทรมหรือไม่อย่างไรนั่น
อาจดูป่าชายเลนเป็นสำคัญ
เป็นเช่นนั้น...เสื่อมโทรม...หรือสมดุล

ป่าชายเลนของไทยใกล้วิบัติ
เพราะเราจัดการไม่ดีมีแต่วุ่น
ต้องช่วยกันพัฒนาอย่าเซซุน
ป่าจะคืนคงคุณเพิ่มดุลเอย.

ห่านไข่เป็นทองคำ

วิชัย บุญดง*

ท้ายทุ่งริมธาร ห่างย่านชุมชน ตายายสองคน ปลูกเพิงอาศัย
ไร้ลูกหลานเหลน กรรมเวรปางใด ยากจนเข็ญใจ หาเช้ากินค่ำ
ยายเที่ยวเก็บผัก ตาหักหาฟืน ค่ำมืดดึกดื่น ลำบากตรากตรำ
แลกข้าวแลกเกลือ ไม่เหลือเก็บงำ ทุกวันทนทำ พอเลี้ยงชีวา
ยายตาเจือจาน เลี้ยงห่านตัวใหญ่ ผักปลาหาให้ ครบทุกเวลา
ห่านใหญ่เต็มสาว ถึงคราวมีค่า ตกไข่ออกมา วันละหนึ่งฟอง
ยายตาดีใจ กินไข่ทุกวัน เรี่ยวแรงแข็งขัน รักใคร่ปรองดอง
วันหนึ่งห่านใหญ่ ออกไข่เป็นทอง ยายตายืนจ้อง ตื่นเต้นตกใจ
ลูบคลำพร่ำบ่น สองคนยายตา นั่งนึกปรึกษา จะทำอย่างไร
เราเก็บไว้เอง ก็เกรงมีภัย พลาดพลั้งเผลอไผล คนลักดักชิง
เห็นพ้องต้องใจ นำไข่ออกขาย ได้เงินมากมาย กระหยิ่มยิ้มยิ่ง
ปรึกษาหารือ ชวนซื้อทุกสิ่ง ต่างไม่ท้วงติง เห็นงามตามกัน
มีเงินควักง่าย เหลิงจ่ายลืมจน มือเติบหลงตน ซื้อนี่ซื้อนั่น
ซื้อเพลินเงินพร่อง ทั้งสองสร้างฝัน ในท้องห่านนั้น คงมีทองคำ
จับห่านผ่าท้อง หวังทองมากมาย ผิดคาดพลาดหมาย จวบเหมาะเคราะห์กรรม
ไม่พบไข่ทอง ทั้งสองสุดช้ำ ต่างคนครวญคร่ำ ห่านก็วางวาย
นิทานคำกลอน สอนให้รู้ว่า โลภนักมักพา ลาภเลื่อนเคลื่อนคลาย
เทียบคำพังเพย อ้างเอ่ยทักทาย "โลภมากลาภหาย" จดจำไว้เอย

---

*ศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

แผนภูมิมิการแบ่งส่วนราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

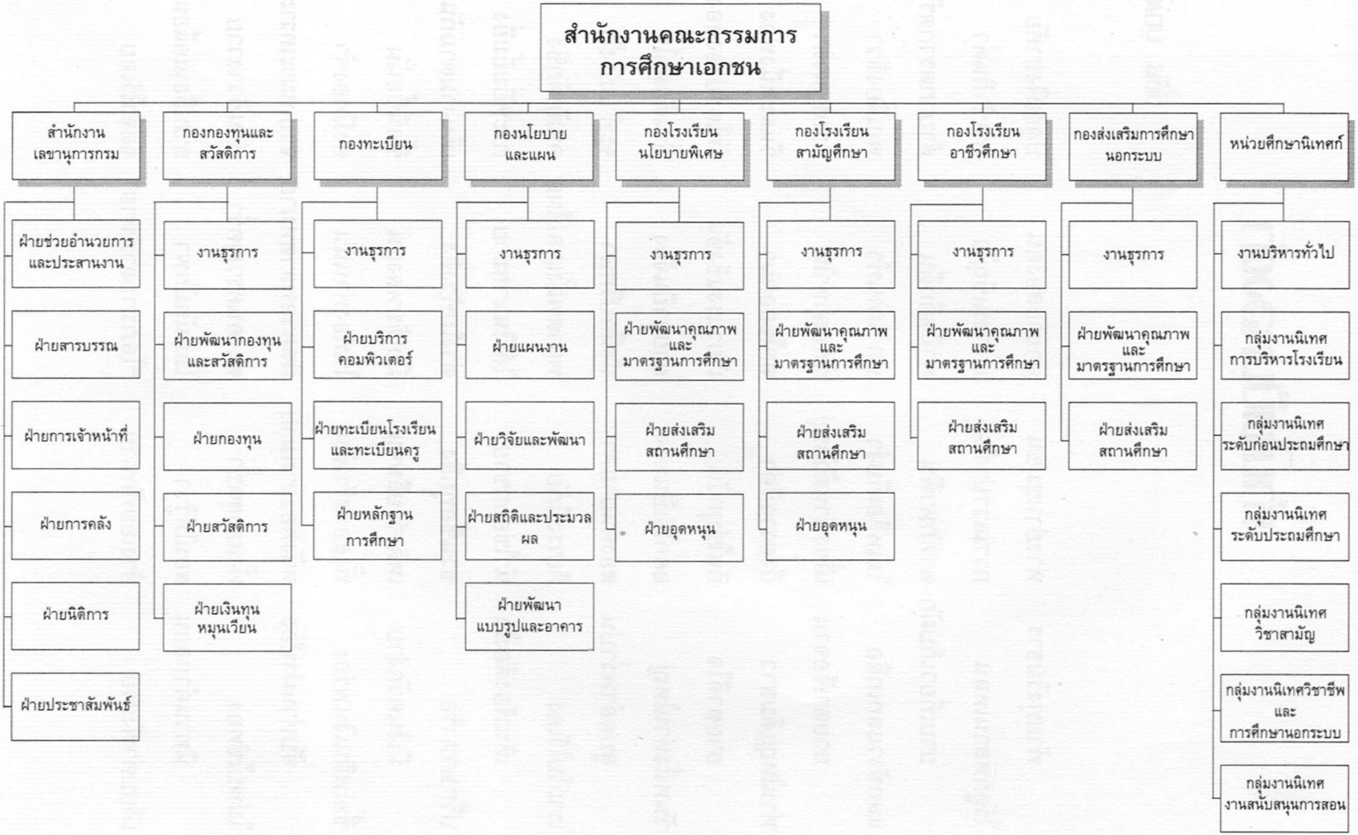

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
(พ.ศ. 2515 – ปัจจุบัน)

1. นายธำรง บัวศรี ดำรงตำแหน่ง 31 ตุลาคม 2515 – 1 กุมภาพันธ์ 2518
2. นายสมชัย วุฑฒิปรีชา ดำรงตำแหน่ง 16 เมษายน 2518 – 30 กันยายน 2520
3. นายวิเวก ปางพุฒิพงศ์ ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2520 – 30 กันยายน 2521
4. นายมงคล ศรีไพรวรรณ ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2521 – 30 กันยายน 2526
5. นายธนู แสวงศักดิ์ ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2526 – 30 กันยายน 2530
6. นายรุ่ง แก้วแดง ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2530 – 30 กันยายน 2532
7. นายอรุณ ปรีดีดิลก ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2532 – 30 กันยายน 2533
8. นายเรือง เจริญชัย ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2533 – 28 กรกฎาคม 2535
9. นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ ดำรงตำแหน่ง 29 กรกฎาคม 2535 – 30 กันยายน 2537
10. นายวิศิษฏ์ ชุมวรฐายี ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2537 – 30 กันยายน 2538
11. คุณหญิงสมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์ ดำรงตำแหน่ง 1 ตุลาคม 2538 – 30 มิถุนายน 2539
12. นายโกวิท ประวาลพฤกษ์ ดำรงตำแหน่ง 16 มิถุนายน 2539 – ปัจจุบัน

ทำเนียบผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

	โทรศัพท์	ภายใน
เลขาธิการ นายโกวิท ประวาลพฤกษ์	280-0810	201
รองเลขาธิการ นางจรวยพร ธรณินทร์	282-6840	118
รองเลขาธิการ นายอำนาจ สวัสดิวงษ์	281-6036	317
รองเลขาธิการ นายชลอ กองสุทธิ์ใจ	281-7079	129
1. สำนักงานเลขานุการกรม (สล.)		
เลขานุการกรม นายทวี อาธีรพรรณ	282-8655	211
2. กองกองทุนและสวัสดิการ (กก.)		
ผู้อำนวยการ นางมาลินี นิ่มเสมอ	282-9577	121
3. กองทะเบียน (กท.)		
ผู้อำนวยการ นายอนุสรณ์ ไทยเดชา	282-9572	101
4. กองนโยบายและแผน (กผ.)		
ผู้อำนวยการ นางสาวอรวรรณ สุนทรชัย	281-7112	204
5. กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ (กน.)		
ผู้อำนวยการ นายอารมณ์ จินดาพันธ์	282-9634	501
6. กองโรงเรียนสามัญศึกษา (กส.)		
ผู้อำนวยการ นางสาวลำพู ประยูรหงส์	282-8651	301
7. กองโรงเรียนอาชีวศึกษา (กอ.)		
ผู้อำนวยการ นางสาวพจนา ว่องตระกูล	282-8653	319
8. กองส่งเสริมการศึกษานอกระบบ (กร.)		
ผู้อำนวยการ นายประดิษฐ์ สังขะวิชัย	282-3185	601
9. หน่วยศึกษานิเทศก์ (ศน.)		
หัวหน้าหน่วย นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์	282-3183	401
10. ผู้ตรวจสอบภายใน นางนิภา ชาติสุวรรณ		120
11. ผู้เชี่ยวชาญฯ นางสาวกรรณิการ์ ภิญญาคง		337

สถิติที่น่าสนใจ

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชน จำแนกตามระบบและประเภทโรงเรียน ปีการศึกษา 2538

ระบบและประเภท	จำนวนโรงเรียน			จำนวนนักเรียน			จำนวนครู		
	รวม	กทม.	ภูมิภาค	รวม	กทม.	ภูมิภาค	รวม	กทม.	ภูมิภาค
การศึกษาในระบบโรงเรียน	**2,953**	**949**	**2,004**	**1,837,575**	**579,741**	**1,257,834**	**76,267**	**26,805**	**46,462**
สามัญศึกษา	2,645	849	1,796	1,433,649	426,956	1,006,693	61,826	20,942	40,884
อาชีวศึกษา	308	100	208	403,926	152,785	251,141	14,441	5,863	8,578
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	**2,750**	**1,280**	**1,470**	**678,324**	**379,138**	**299,186**	**15,318**	**6,061**	**9,257**
การศึกษาพิเศษ	**10**	**2**	**8**	**1,185**	**365**	**820**	**213**	**79**	**134**
การศึกษาสงเคราะห์	**7**	**1**	**6**	**2,180**	**63**	**2,117**	**98**	**7**	**91**
รวม	**5,720**	**2,232**	**3,488**	**2,519,264**	**959,307**	**1,559,957**	**91,896**	**32,952**	**58,944**

ตาราง 2 จำนวนโรงเรียนเอกชน ปีการศึกษา 2534 - 2538

ระบบและประเภท	ปี 2534	ปี 2535	ปี 2536	ปี 2537	ปี 2538	เพิ่ม/(-) ลด (2537 - 2538)	
						จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาในระบบโรงเรียน	**2,924**	**2,926**	**2,934**	**2,914**	**2,953**	**39**	**1.34**
สามัญศึกษา	2,612	2,623	2,628	2,613	2,645	32	1.22
อาชีวศึกษา	312	303	306	301	308	7	2.33
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	2,108	2,225	2,416	2,596	2,750	154	5.93
การศึกษาพิเศษ	8	9	8	9	10	1	11.11
การศึกษาสงเคราะห์	1	1	2	5	7	2	40.00
รวม	**5,041**	**5,171**	**5,360**	**5,520**	**5,720**	**196**	**3.55**

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชน ปีการศึกษา 2534 - 2538

ระบบและประเภท	ปี 2534	ปี 2535	ปี 2536	ปี 2537	ปี 2538	เพิ่ม/ (-) ลด (2537 - 2538)	
						จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาในระบบโรงเรียน	**1,517,602**	**1,579,755**	**1,655,418**	**1,738,161**	**1,837,575**	**99,414**	**5.72**
สามัญศึกษา	1,254,117	1,288,130	1,331,064	1,373,912	1,433,649	59,737	4.35
อาชีวศึกษา	263,485	291,625	324,354	364,249	403,926	39,677	10.89
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	428,942	462,581	566,305	617,326	678,324	60,998	9.88
การศึกษาพิเศษ	868	800	784	913	1,185	272	29.79
การศึกษาสงเคราะห์	50	46	101	810	2,180	1,370	169.14
รวม	**1,947,462**	**2,043,182**	**2,222,608**	**2,357,210**	**2,519,264**	**162,054**	**6.87**

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนระบบโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2537 - 2538

ประเภท/ระดับ	จำนวนนักเรียน				ร้อยละ			
	ปี 2537		ปี 2538		ปี 2537		ปี 2538	
	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน
สามัญศึกษา	**9,485,051**	**1,373,912**	**9,584,970**	**1,433,649**	**87.3**	**12.7**	**87.0**	**13.0**
ก่อนประถมศึกษา	1,212,094	468,170	1,409,658	503,257	72.1	27.9	73.7	26.3
ประถมศึกษา	5,578,291	711,117	5,209,276	735,098	88.7	11.3	87.6	12.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	2,075,449	160,621	2,247,074	159,440	92.8	7.2	93.4	6.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	619,217	34,004	718,962	35,854	94.8	5.2	95.2	4.8
อาชีวศึกษา	**394,005**	**364,249**	**426,311**	**403,926**	**52.0**	**48.0**	**51.3**	**48.7**
ปวช.	272,559	270,437	292,919	285,627	50.2	49.8	50.6	49.4
ปวท.	7,494	6,831	4,080	1,920	52.3	47.7	68	32
ปวส.	113,952	86,981	129,312	116,379	56.7	43.3	52.6	47.4

ตาราง 5 อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูหนึ่งคน ในโรงเรียนเอกชน ปีการศึกษา 2537 - 2538

ระบบและประเภท	จำนวนครู		จำนวนนักเรียน		อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูหนึ่งคน	
	ปี 2537	ปี 2538	ปี 2537	ปี 2538	ปี 2537	ปี 2538
การศึกษาในระบบโรงเรียน	**72,260**	**76,267**	**1,738,161**	**1,837,575**	**24**	**24**
สามัญศึกษา	58,953	61,826	1,373,912	1,433,649	23	23
อาชีวศึกษา	13,307	14,441	364,249	403,926	27	28
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	13,980	15,318	617,326	678,324	44	44
การศึกษาพิเศษ	165	213	913	1,185	4	6
การศึกษาสงเคราะห์	33	98	810	2,180	25	22
รวม	**86,438**	**91,896**	**2,357,210**	**2,519,264**	**27**	**27**

คณะผู้จัดทำหนังสือพระกฐินพระราชทาน
ประจำปี พ.ศ. 2539

1.	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (นางจรวยพร ธรณินทร์)	ที่ปรึกษา
2.	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ (นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์)	ประธานอนุกรรมการ
3.	นางไพเราะ มีบางยาง	รองประธานอนุกรรมการ
4.	นายวิชัย บุญคง	รองประธานอนุกรรมการ
5.	นางแน่งน้อย ฤทธิภักดี	อนุกรรมการ
6.	นายวิชชาญู ทองผุด	อนุกรรมการ
7.	นายกฤษดา แจ่มโสภณ	อนุกรรมการ
8.	นางสาวเบญญรัตน์ อติชาตนานนท์	อนุกรรมการ
9.	นางศิริกุล ทองทา	อนุกรรมการ
10.	นางดารา ครูส่ง	อนุกรรมการ
11.	นางรัตนา ภู่ภิรมย์	อนุกรรมการ
12.	นางสาวรัตนา ดวงแก้ว	อนุกรรมการ
13.	นางสาวดารัด มุกดาอุดม	อนุกรรมการ
14.	นายสยาม ปิยะนราธร	อนุกรรมการ
15.	นายเธียร ภู่ภิญโญยิ่ง	อนุกรรมการและเลขานุการ
16.	นางสาวอารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ขอขอบคุณองค์การค้าของคุรุสภา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์จัดพิมพ์หนังสือพระกฐินพระราชทาน จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม และมอบของที่ระลึก จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด สำหรับแจกผู้มีเกียรติที่มาร่วมทำบุญในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๓๙ ณ วัดกลางวรวิหาร ต.ปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว **นายสมมาตร์** มีศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๙